תסט שֶׁלֹּא לְיַחֵד בָּשָׂר לְפֶסַח. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) [א]אָסוּר לוֹמַר (ב) עַל שׁוּם (פ) [א] בְּהֵמָה, בֵּין חַיָּה בֵּין [ב]שְׁחוּטָה, (ג) בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח, לְפִי שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהִקְדִּישׁוֹ מֵחַיִּים לְקָרְבַּן פֶּסַח וְנִמְצָא אוֹכֵל קָדָשִׁים בַּחוּץ. (ד) [ג]אֶלָּא יֹאמַר בָּשָׂר זֶה לְיוֹם טוֹב. הַגָּהָה: וּגְדִי מְקֻלָּס (ה) (פְּרוּשׁ, שֶׁלֵּם עַל רֹאשׁוֹ וְעַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ), אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֵּרֵשׁ וְאָמַר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח אָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ (טור), כְּדִלְקַמָּן רֵישׁ סִימָן תע"ו. [ד]אֲבָל (ו) מֻתָּר לוֹמַר חִטִּים אֵלּוּ לְפֶסַח:

תע שֶׁהַבְּכוֹרוֹת מִתְעַנִּין בְּעֶרֶב פֶּסַח. וּבוֹ ג' סְעִיפִים:

א (א) [א]הַבְּכוֹרוֹת מִתְעַנִּין בְּעֶרֶב פֶּסַח, (ב) בֵּין בְּכוֹר מֵאָב [ב]בֵּין בְּכוֹר (פ) [א] מֵאֵם. [ג]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר

א מִימְרָא דְּרַב פָּפָּחִים נ"ג (ע"א). ב בְּפִרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם (ד"ה גמ' בשר) וְהָרֹא"שׁ שָׁם (פ"ד סי' ח). ג טור בְּשֵׁם מְנַהֵג אַשְׁכְּנַז. ד שָׁם בְּגֵמָרָא וּכְרַב פָּפָּא.

א טור בְּשֵׁם מַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק אַחֲרוֹן (ה"ג). ב שָׁם בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (ראבי"ה סוף סי' תקכה) וְהַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי בְּפֶרֶק ו' (אות כ). ג תְּשׁוּבַת אַשְׁכְּנַזִּים (שו"ת מהרי"ל סי' יד) בְּשֵׁם סֵפֶר אֲגָדָה (פ"י סי' צא).

בְּאֵר הַיטֵב

לְתוֹדָה בְּעֶרֶב פֶּסַח וְלֹא בְּחֹל הַמּוֹעֵד שֶׁל פֶּסַח. וּמִשְׁנָה דְּתוֹדָה אוֹמְרִים שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא לִזְכָּרוֹן בְּעָלְמָא. ט"ז (סק"ו). וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן נ"א בַּהַגָּ"ה:

א (פ) **בְּהֵמָה.** וּמַהֲרַי"ל (הל' מאכלות אסורות בפסח) אוֹסֵר אֲפִלּוּ עוֹף, כֹּל שֶׁבְּמִינוֹ טָעוּן שְׁחִיטָה. וְחָמְרָא יְתֵירָא הִיא שֶׁהֶחְמִיר, כִּי מִדִּינָא אֵין אִסּוּר אֶלָּא בִּדְבָר הַקָּרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. הַב"ח (ס"א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). וְאֵלְיָהוּ זוּטָא (סק"א) כָּתַב דַּאֲפִלּוּ בִּדְגִים וּכְהָאי גַּוְונָא אָסוּר, דְּאָפְשָׁר שֶׁהִקְדִּישָׁן לִדְמֵי, מִדְּאָמַר לְפֶסַח, מַה שְּׁאֵין כֵּן גַּבֵּי חִטִּים דְּצָרִיכִין שְׁמִירָה, אָמְרִינַן דְּמִנְטְרָא לְפִסְחָא קָאָמַר, עַיֵּן שָׁם. וּבְדִיעֲבַד אִם אָמַר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח, כָּתַב הַב"ח (שם) דְּאָסוּר אַף בַּהֲנָאָה, עַיֵּן שָׁם, וּבָאֵמֶת דְּבָרָיו עֲצָמוֹ סוֹתְרִים לְמַה שֶּׁכָּתַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ה' (ס"ד) עַיֵּן שָׁם. וְהָעוֹלַת שַׁבָּת (סק"א) וְהַשַּׁ"ז (סק"א) מִתִּירִין אַף בַּאֲכִילָה, וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הַשַּׁ"ךְ, אַף שֶׁסֵּיְם וְצָרִיךְ עִיּוּן דְּהָא הַב"ח מַבִּיא רְאָיָה מִגְּמָרָא (נג:) שֶׁאֵין עָלֶיהָ תְּשׁוּבָה, לָכֵן נִרְאֶה לִי דִּבְגְדִי וְטָלֶה יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד, וּבְשֶׁאָר בָּשָׂר אֵין לְהַחְמִיר. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וְהַחַק יַעֲקֹב (סק"א) כָּתַב נִרְאֶה לִי כְּהַסְכָּמַת שְׁאָר אַחֲרוֹנִים דְּאֵין לָאֲסֹר כְּלָל בְּדִיעֲבַד, [וְדָכָל שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין אֵין בְּדִבְרֵיו כְּלוּם]. עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּפֹרִי חָדָשׁ, וּבְחֶשְׁבּוֹנוֹת שִׁבּוּשׁ יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן י"ד. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם), מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר בְּלֹשׁוֹן אֲשֶׁנְּנוּ בָּשָׂר זֶה עַל פֶּסַח, לַיְקֵא קְפִידָא, דְּאִם אֵיתָא שֶׁהִקְדִּישׁ הָוֶה לֵיהּ לְמֵימַר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח, וְכֵן הַמִּנְהָג לוֹמַר כֵּן וְאֵין מַקְפִּידִין. וְכָתַב הָרוֹקֵחַ סִימָן רפ"ג, לֹא יֹאמַר כְּמָה טַרְח פֶּסַח, בִּירוּשַׁלְמִי (פ"י ה"ד), רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם? מַה טַּרְחָה זֹּאת עָלָיו? עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַחַק יַעֲקֹב (סק"ג) מִשֵּׁם הַמִּנְהָג שֶׁאֵינָן נִזְהָרִין בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם:

א (פ) **מֵאֵם.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכָתַב בְּשִׁבּוּשׁ יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן י"ז, מִי שֶׁנּוֹלַד לוֹ בֵּן בְּכוֹר בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר, אִם נוֹלַד קֹדֶם חֲצוֹת לֵילָה, חַיָּב הָאָב לְהִתְעַנּוֹת עֲבוּרוֹ, אֲבָל אַחַר חֲצוֹת לֵילָה אֵינוֹ מִתְעַנֶּה, כֵּיוָן שֶׁהַתַּעֲנִית הוּא זָכָר לְהַצָּלַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל אֵלּוּ שֶׁנּוֹלְדוּ אַחַר חֲצוֹת לֹא הָיְתָה הַגְּזֵרָה אַף בִּבְכוֹרֵי מִצְרַיִם, וְהֵבִיא רְאָיָה מֵרַשׁ אֲבָל רַבָּתִי (רישׁ מס' שמחות) יַעֲוִיהּ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה (שמות יב כט) וּכְתִיב (במדבר ג יג) בְּיוֹם הַכֹּתִי כָּל, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אַף עַל פִּי שֶׁהַכּוּ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה, נַפְשָׁם הָיְתָה מְפַרְפֶּרֶת בָּהֶם עַד הַבֹּקֶר, וְאִם לֹא הִסְפִּיד. וְעַיֵּן בְּכֶנֶסֶת יְחֶזְקֵאל סִימָן י"ח שֶׁהָאֲרִיךְ לְהוֹכִיחַ דְּהָאוֹמֵר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח מַתָּר בְּדִיעֲבַד בַּאֲכִילָה, כְּדַעַת הַשַּׁ"ז (סק"א) וְשַׁ"ךְ, עַיֵּן שָׁם:

א (א) **מֵאֵם.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכָתַב בְּשִׁבּוּשׁ יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן י"ז, מִי שֶׁנּוֹלַד לוֹ בֵּן בְּכוֹר בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר, אִם נוֹלַד קֹדֶם חֲצוֹת לֵילָה, חַיָּב הָאָב לְהִתְעַנּוֹת עֲבוּרוֹ, אֲבָל אַחַר חֲצוֹת לֵילָה אֵינוֹ מִתְעַנֶּה, כֵּיוָן שֶׁהַתַּעֲנִית הוּא זָכָר לְהַצָּלַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל אֵלּוּ שֶׁנּוֹלְדוּ אַחַר חֲצוֹת לֹא הָיְתָה הַגְּזֵרָה אַף בִּבְכוֹרֵי מִצְרַיִם, וְהֵבִיא רְאָיָה מֵרַשׁ אֲבָל רַבָּתִי (רישׁ מס' שמחות) יַעֲוִיהּ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה (שמות יב כט) וּכְתִיב (במדבר ג יג) בְּיוֹם הַכֹּתִי כָּל, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אַף עַל פִּי שֶׁהַכּוּ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה, נַפְשָׁם הָיְתָה מְפַרְפֶּרֶת בָּהֶם עַד הַבֹּקֶר, וְאִם לֹא הִסְפִּיד. וְעַיֵּן בְּכֶנֶסֶת יְחֶזְקֵאל סִימָן י"ח שֶׁהָאֲרִיךְ לְהוֹכִיחַ דְּהָאוֹמֵר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח מַתָּר בְּדִיעֲבַד בַּאֲכִילָה, כְּדַעַת הַשַּׁ"ז (סק"א) וְשַׁ"ךְ, עַיֵּן שָׁם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִשָּׁם בְּלֹא נְטִילַת הַצִּפָּרְנַיִם:

א [א] **בְּהֵמָה.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי בְּבְכוֹר שׁוֹר בְּחִדּוּשֵׁי פְּסָחִים דַּף (י"ג) [ג"ג] (ע"א ד"ה גמ') שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב קוּשְׁיַת הַב"ח (ס"א), וְעַיֵּן [שָׁם] שֶׁכָּתַב דִּגְדִי מְקֻלָּס אֵין אִסּוּר אֶלָּא בְּלֵילֵי פְּסָחִים, שֶׁנִּרְאֶה שֶׁלְּשֵׁם פֶּסַח קָאָכֵיל לֵיהּ, וְאִי שָׁבִיק לֵיהּ לְמָחָר וְלֵיטְמָא אוֹחֲרָא שְׁרֵי (וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁצָּלָה בְּלֵיל פֶּסַח כְּשֶׁהוּא מְקֻלָּס אֵין חֶשֶׁשׁ רַק עַל הָאֲכִילָה, עַיֵּן שָׁם). וְעַיֵּן בְּשִׁמְלָה חֲדָשָׁה סִימָן ה' (סעיפים א־ב) דְּאַפְלּוּ בְּאוֹמֵר בְּשָׁעַת שְׁחִיטָה לְשֵׁם פֶּסַח הִיא, מֻתָּרֶת מִדְּאוֹרַיְתָא, רַק מִדְּרַבָּנָן אָסוּר, עַיֵּן שָׁם, וּבְתִבְואוֹת שׁוֹר סָעִיף קָטָן (י"ב) [ב']. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת חִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה סִימָן י"ז בְּמִי שֶׁרָאָה אֶצֶל הַקַּצָּב גְּדִי שְׁחוּט וְאָמַר אֶל הַקַּצָּב בַּכַּמָּה אַתָּה נוֹתֵן הַקָּרְבָּן פֶּסַח זֶה, הַמֵּקֵל לֹא הִפְסִיד. וְעַיֵּן בִּכְנֶסֶת יְחֶזְקֵאל סִימָן י"ח שֶׁהָאֲרִיךְ לְהוֹכִיחַ דְּהָאוֹמֵר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח מַתָּר בְּדִיעֲבַד בַּאֲכִילָה, כְּדַעַת הַשַּׁ"ז (סק"א) וְשַׁ"ךְ, עַיֵּן שָׁם:

א [א] **מֵאֵם.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכָתַב בְּשִׁבּוּשׁ יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן י"ז, מִי שֶׁנּוֹלַד לוֹ בֵּן בְּכוֹר בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר, אִם נוֹלַד קֹדֶם חֲצוֹת לֵילָה, חַיָּב הָאָב לְהִתְעַנּוֹת עֲבוּרוֹ, אֲבָל אַחַר חֲצוֹת לֵילָה אֵינוֹ מִתְעַנֶּה, כֵּיוָן שֶׁהַתַּעֲנִית הוּא זָכָר לְהַצָּלַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל אֵלּוּ שֶׁנּוֹלְדוּ אַחַר חֲצוֹת לֹא הָיְתָה הַגְּזֵרָה אַף בִּבְכוֹרֵי מִצְרַיִם, וְהֵבִיא רְאָיָה מֵרַשׁ אֲבָל רַבָּתִי (רישׁ מס' שמחות) יַעֲוִיהּ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה (שמות יב כט) וּכְתִיב (במדבר ג יג) בְּיוֹם הַכֹּתִי כָּל, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אַף עַל פִּי שֶׁהַכּוּ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה, נַפְשָׁם הָיְתָה מְפַרְפֶּרֶת בָּהֶם עַד הַבֹּקֶר, וְאִם לֹא הִסְפִּיד. וְעַיֵּן בְּכֶנֶסֶת יְחֶזְקֵאל סִימָן י"ח שֶׁהָאֲרִיךְ לְהוֹכִיחַ דְּהָאוֹמֵר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח מַתָּר בְּדִיעֲבַד בַּאֲכִילָה, כְּדַעַת הַשַּׁ"ז (סק"א) וְשַׁ"ךְ, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִשּׁוּם סַכָּנָה, כְּבָר דָּשׁוּ בּוֹ רַבִּים וְ'שׁוֹמֵר פְּתָאִים ה'". (לז) וַאֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שְׁבוּעוֹת הַתִּיר בְּאֵלְיָה רַבָּה (סי' תצג ס"ק יט) כְּשֶׁצְּווּי הָרוֹפְאִים בְּחֹלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, אֲבָל בְּלָאו הָכִי לֹא:

א (א) **אָסוּר לוֹמַר וְכוּ'.** הֵינוּ (פ) לְכַתְּחִלָּה, [א]אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֵין לָאֲסֹר כְּלָל בְּאֵלּוּ הַבָּשָׂר בַּאֲכִילָה: (ב) **עַל שׁוּם בְּהֵמָה וְכוּ'.** הֵינוּ (ג) אֲפִלּוּ הוּא קָטָן וְגַם אֵינוֹ גְּדִי וְטָלֶה, דְּלֹא חָזֵי לְפֶסַח, גַּם כֵּן אָסוּר, דְּיִחְשְׁדוּהוּ (ג) שֶׁהִקְדִּישׁוֹ מֵחַיִּים לְקָרְבַּן פֶּסַח, (ד) וּכְשֶׁאוֹכְלוֹ נִרְאֶה כְּאוֹכֵל קָדָשִׁים בַּחוּץ. וְעַל כֵּן לֹא יֹאמַר לַחֲבֵרוֹ צָלָה לִי זְרוֹעַ לְפֶסַח. וְהָגָה מִלְּשׁוֹן הַמְחַבֵּר מְשֻׁמָּע דְּדַוְקָא בְּהֵמָה שֶׁהוּא מִן הַקָּרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְיֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁמַּחְמִירִין גַּם עַל (ה) עוֹפוֹת (ו) וְדָגִים, דְּאָפְשָׁר שֶׁהִקְדִּישָׁן לִדְמֵי מִדְּאָמַר לְפֶסַח. וְהָגָה אַף שֶׁהֲרֵבֵּה מִקִּלִּין בָּזֶה וּסְבִירָא לְהוּ כְּדַעַת הַמְחַבֵּר, (ו) מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה טוֹב לְזָהֵר שֶׁלֹּא לוֹמַר לְפֶסַח. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּמַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר (ח) בְּלָשׁוֹן אֲשֶׁנְּנוּ בָּשָׂר זֶה עַל פֶּסַח, אַפְלּוּ אָמַר כֵּן בְּגִדְי וְטָלֶה לַיְקֵא קְפִידָא, דְּאִם אִיתָא שֶׁהִקְדִּישׁוֹ הָוֵי לֵיהּ לוֹמַר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח: (ג) **בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח.** וְהוּא הַדִּין (ט) שֶׁאָסוּר לְאָדָם לוֹמַר הֵילָךְ מָעוֹת הַלָּלוּ וּקְנֵה לְפֶסַח מַתָּר בְּדִיעֲבַד בַּאֲכִילָה, כְּדַעַת הַשַּׁ"ז (סק"א) וְשַׁ"ךְ, עַיֵּן שָׁם:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לז) חַיֵּי אָדָם (שם), וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק טז):

א (פ) עוֹלַת שַׁבָּת (סק"א), וְשַׁ"ךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה טְ"ז (סק"א) וְחָק יַעֲקֹב (סק"א) וּכְנֶסֶת יְחֶזְקֵאל (או"ח סי' יח) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ב), וְכֵן הֵבִיא בְּבֵרְכֵי יוֹסֵף (סק"א) בְּשֵׁם הָרַאשׁוֹנִים. דְּלֹא כַּפ"ח (ס"א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וּפְרִי חָדָשׁ שֶׁמַּחְמִירִין בְּדִיעֲבַד:

(ב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וְהַגְּרַ"א: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) לְיָשֵׁב דִּבְרֵי הַשַּׁלְטֵי גִּבּוֹרִים: (ד) וְלֹא יוּכְלוּ לְתָלוֹת שֶׁפָּדָה אוֹתוֹ כְּשֶׁאָר קָדָשׁוֹת דְּמִים, דְּכֵיוָן שֶׁרָאוּי לְהִיוֹת קָדוֹשׁ קְדֻשַּׁת הַגּוּף, וְנִתְקַדֵּשׁ וְאֵין לוֹ פְּדִיוֹן [מָגֵן אַבְרָהָם (שם)]: (ה) מֵהֲרַי"ל (הל' מאכלות אסורות בפסח) אוֹסֵר אֲפִלּוּ עוֹף, כֹּל שֶׁבְּמִינוֹ טָעוּן שְׁחִיטָה. וְחָמְרָא יְתֵירָא הִיא שֶׁהֶחְמִיר, כִּי מִדִּינָא אֵין אִסּוּר אֶלָּא בִּדְבָר הַקָּרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. הַב"ח (ס"א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). וְאֵלְיָהוּ זוּטָא (סק"א) כָּתַב דַּאֲפִלּוּ בִּדְגִים וּכְהָאי גַּוְונָא אָסוּר, דְּאָפְשָׁר שֶׁהִקְדִּישָׁן לִדְמֵי, מִדְּאָמַר לְפֶסַח, מַה שְּׁאֵין כֵּן גַּבֵּי חִטִּים דְּצָרִיכִין שְׁמִירָה, אָמְרִינַן דְּמִנְטְרָא לְפִסְחָא קָאָמַר, עַיֵּן שָׁם. וּבְדִיעֲבַד אִם אָמַר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח, כָּתַב הַב"ח (שם) דְּאָסוּר אַף בַּהֲנָאָה, עַיֵּן שָׁם, וּבָאֵמֶת דְּבָרָיו עַצְמוֹ סוֹתְרִים לְמַה שֶּׁכָּתַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ה' (ס"ד) עַיֵּן שָׁם. וְהָעוֹלַת שַׁבָּת (סק"א) וְהַשַּׁ"ז (סק"א) מִתִּירִין אַף בַּאֲכִילָה, וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הַשַּׁ"ךְ, אַף שֶׁסֵּיְם וְצָרִיךְ עִיּוּן דְּהָא הַב"ח מַבִּיא רְאָיָה מִגְּמָרָא (נג:) שֶׁאֵין עָלֶיהָ תְּשׁוּבָה, לָכֵן נִרְאֶה לִי דִּבְגְדִי וְטָלֶה יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד, וּבְשֶׁאָר בָּשָׂר אֵין לְהַחְמִיר. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וְהַחַק יַעֲקֹב (סק"א) כָּתַב נִרְאֶה לִי כְּהַסְכָּמַת שְׁאָר אַחֲרוֹנִים דְּאֵין לָאֲסֹר כְּלָל בְּדִיעֲבַד, [וְדָכָל שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין אֵין בְּדִבְרֵיו כְּלוּם]. עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּפֹרִי חָדָשׁ, וּבְחֶשְׁבּוֹנוֹת שִׁבּוּשׁ יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן י"ד. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם), מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר בְּלָשׁוֹן אֲשֶׁנְּנוּ בָּשָׂר זֶה עַל פֶּסַח, לַיְקֵא קְפִידָא, דְּאִם אִיתָא שֶׁהִקְדִּישׁ הָוֶה לֵיהּ לְמֵימַר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח, וְכֵן הַמִּנְהָג לוֹמַר כֵּן וְאֵין מַקְפִּידִין. וְכָתַב הָרוֹקֵחַ סִימָן רפ"ג, לֹא יֹאמַר כְּמָה טַרְח פֶּסַח, בִּירוּשַׁלְמִי (פ"י ה"ד), רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם? מַה טַּרְחָה זֹּאת עָלָיו? עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַחַק יַעֲקֹב (סק"ג) מִשֵּׁם הַמִּנְהָג שֶׁאֵינָן נִזְהָרִין בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם:

א (פ) **בְּהֵמָה.** וּמַהֲרַי"ל (הל' מאכלות אסורות בפסח) אוֹסֵר אֲפִלּוּ עוֹף, כֹּל שֶׁבְּמִינוֹ טָעוּן שְׁחִיטָה. וְחָמְרָא יְתֵירָא הִיא שֶׁהֶחְמִיר, כִּי מִדִּינָא אֵין אִסּוּר אֶלָּא בִּדְבָר הַקָּרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. הַב"ח (ס"א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). וְאֵלְיָהוּ זוּטָא (סק"א) כָּתַב דַּאֲפִלּוּ בִּדְגִים וּכְהָאי גַּוְונָא אָסוּר, דְּאָפְשָׁר שֶׁהִקְדִּישָׁן לִדְמֵי, מִדְּאָמַר לְפֶסַח, מַה שְּׁאֵין כֵּן גַּבֵּי חִטִּים דְּצָרִיכִין שְׁמִירָה, אָמְרִינַן דְּמִנְטְרָא לְפִסְחָא קָאָמַר, עַיֵּן שָׁם. וּבְדִיעֲבַד אִם אָמַר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח, כָּתַב הַב"ח (שם) דְּאָסוּר אַף בַּהֲנָאָה, עַיֵּן שָׁם, וּבָאֵמֶת דְּבָרָיו עַצְמוֹ סוֹתְרִים לְמַה שֶּׁכָּתַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ה' (ס"ד) עַיֵּן שָׁם. וְהָעוֹלַת שַׁבָּת (סק"א) וְהַשַּׁ"ז (סק"א) מִתִּירִין אַף בַּאֲכִילָה, וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הַשַּׁ"ךְ, אַף שֶׁסֵּיְם וְצָרִיךְ עִיּוּן דְּהָא הַב"ח מַבִּיא רְאָיָה מִגְּמָרָא (נג:) שֶׁאֵין עָלֶיהָ תְּשׁוּבָה, לָכֵן נִרְאֶה לִי דִּבְגְדִי וְטָלֶה יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד, וּבְשֶׁאָר בָּשָׂר אֵין לְהַחְמִיר. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וְהַחַק יַעֲקֹב (סק"א) כָּתַב נִרְאֶה לִי כְּהַסְכָּמַת שְׁאָר אַחֲרוֹנִים דְּאֵין לָאֲסֹר כְּלָל בְּדִיעֲבַד, [וְדָכָל שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין אֵין בְּדִבְרֵיו כְּלוּם]. עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּפֹרִי חָדָשׁ, וּבְחֶשְׁבּוֹנוֹת שִׁבּוּשׁ יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן י"ד. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם), מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר בְּלָשׁוֹן אֲשֶׁנְּנוּ בָּשָׂר זֶה עַל פֶּסַח, לַיְקֵא קְפִידָא, דְּאִם אִיתָא שֶׁהִקְדִּישׁ הָוֶה לֵיהּ לְמֵימַר בָּשָׂר זֶה לְפֶסַח, וְכֵן הַמִּנְהָג לוֹמַר כֵּן וְאֵין מַקְפִּידִין. וְכָתַב הָרוֹקֵחַ סִימָן רפ"ג, לֹא יֹאמַר כְּמָה טַרְח פֶּסַח, בִּירוּשַׁלְמִי (פ"י ה"ד), רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם? מַה טַּרְחָה זֹּאת עָלָיו? עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַחַק יַעֲקֹב (סק"ג) מִשֵּׁם הַמִּנְהָג שֶׁאֵינָן נִזְהָרִין בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם:

א (פ) **מֵאֵם.** כֵּיוָן דְּהָוֵי עַל כָּל פָּנִים בְּכוֹר אוֹ לְנַחְלָה אוֹ לְפֶטֶר רֶחֶם לִפְדִיוֹן, וּמַהֲאִי טַעֲמָא כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (רישׁ הסי') דְּהַבָּא אַחַר נְפָלִים צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת בְּכוֹר לְנַחְלָה. וּלְפִי זֶה צָרִיךְ עִיּוּן בְּיוֹצֵא דִּפֹּן וְהַבָּא אַחֲרָיו דְּלֹא הָוֵי בְּכוֹר הֵן לְנַחְלָה וְהֵן לִפְדִיוֹן אִם צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, עַיֵּן חק יַעֲקֹב (סק"ב). וְכָתַב בְּתְשׁוּבַת מַהֲרַי"ל סִימָן י"ד

א מִימְרָא דְּרַב פָּפָּחִים נ"ג (ע"א). ב בְּפִרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם (ד"ה גמ' בשר) וְהָרֹא"שׁ שָׁם (פ"ד סי' ח). ג טור בְּשֵׁם מְנַהֵג אַשְׁכְּנַז. ד שָׁם בְּגֵמָרָא וּכְרַב פָּפָּא.

א טור בְּשֵׁם מַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק אַחֲרוֹן (ה"ג). ב שָׁם בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (ראבי"ה סוף סי' תקכה) וְהַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי בְּפֶרֶק ו' (אות כ). ג תְּשׁוּבַת אַשְׁכְּנַזִּים (שו"ת מהרי"ל סי' יד) בְּשֵׁם סֵפֶר אֲגָדָה (פ"י סי' צא).

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הַרַב: א] וכן כתב בשו"ע הרב (ס"ב) שבדיעבד שרי באכילה ואפילו אמר על בשר גדי וטלה חיים בע"פ אחר חצות, שמשום מראית העין אין לאסור בדיעבד. אמנם כתב (שם בסוגריים): ויש מחמירין בגדי וטלה לאוסרם באכילה לעולם בין פסח בין קודם הפסח או אחריו, אפילו אמר כן על בשר גדי וטלה וכו' אבל מותרים בהנאה דמשום מראית עין בלבד אין אוסרין בהנאה כמו שנתבאר ביו"ד סי' ה', וטוב לחוש לדבריהם אם אין שם הפסד מרובה ולא שעת הדחק.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ד תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קכו), וְכֵן כָּתְבוּ הָרוֹקֵחַ (סי׳ רע) וְהָאֲגוּר (סי׳ תשנא) בְּשֵׁם מַהֲרִ״י מוּלִין (מהרי״ל הל׳ ערב פסח). ה שָׁם (באגור) בְּשֵׁם אֲבִיו. ו מַהָא דְּרַב ששת פְּסָחִים ק״ח (ע״א).

(ג) שֶׁאֲפִלּוּ (ג) נְקֵבָה בְּכוֹרָה מִתְעַנָּה, (ד) (וְאֵין הַמְנָהָג כֵּן) (מהרי״ל (הל׳ ערב פסח וכצו״ח סי׳ יז)*): **ב** [ד]אִם חָל (ה) עֶרֶב פֶּסַח בְּשַׁבָּת, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמִּתְעַנִּים הַבְּכוֹרוֹת (ג) (ו) בְּיוֹם חֲמִישִׁי, [ה]וְיֵשׁ אוֹמְרִים (ז) שֶׁאֵינָם מִתְעַנִּים כְּלָל. הַגָּהּ: אֲבָל יֵשׁ לִנְהֹג כַּסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה. וְנוֹהֲגִין (ח) כְּשֶׁחָאַב בְּכוֹר, (ד) (ט) הָאֵם מִתְעַנָּה תַּחַת בְּנָהּ הַבְּכוֹר כְּשֶׁעֲדַיִן קָטָן, וְאִם אֵין הָאָב בְּכוֹר, הוּא מִתְעַנֶּה בְּעַד בְּנוֹ (י) עַד שֶׁיִּגְדַּל: **ג** (יא) [ו]הָאִסְטְנִיס מִתְעַנֶּה בְּעֶרֶב פֶּסַח, כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל מַצָּה לְתֵאָבוֹן:

*) עיין בחק יעקב סק״ג, דציין זה מקומו אחרי דברי המחבר.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

אִיתָא לִשְׁנֵי דִּיבְּיוֹם הַכּוֹתִי׳ הֵינוּ אוֹתָם שֶׁנּוֹלְדוּ מֵהַצֵּי הַלַּיְלָה וְאֵילָךְ, אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ דְּעַל אֵלּוּ לֹא הָיָה הַגְּזֵרָה כְּלָל, וְשָׁנָה רִאשׁוֹנָה יִהְיֶה נָקִי, כִּי כְּלָאוֹ הָכִי אֵין לְהַחְמִיר בְּמִנְהָג זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּחֹק יַעֲקֹב (סי״ט ה״ה) עַיֵּן שָׁם. וּבְבֵרְכֵי יוֹסֵף (סק״ז) פָּקְפֵּק בָּזֶה לְפִי סְבָרָתוֹ דְּעַל בְּכוֹר בֶּן יוֹמוֹ אֲבִיו יִתְעַנֶּה בְּעֶרֶב פֶּסַח, וְאִם כֵּן מַה בְּכָךְ שֶׁנּוֹלַד אַחַר חֲצוֹת שֶׁל לֵיל עֶרֶב פֶּסַח, כֵּיוָן דְּמִכַּח בְּכוֹרִים הָיָה בְּלֵיל פֶּסַח אִם כֵּן גַּם עַל שֶׁכְּיוֹצֵא בָּזֶה שֶׁנּוֹלַד אַחַר חֲצוֹת לֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר הָיָה הַגְּזֵרָה, אֶלָּא שֶׁמִּקְּדִימִין הַתַּעֲנִית דְּאִי אֶפְשָׁר בְּיוֹם טוֹב כו׳. אַךְ בְּקֹרְבָּן נְתַנְאֵל (סי״ט סי׳ יט אות ס) כְּלָאוֹ הָכִי חוֹלֵק עַל הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב בָּזֶה וּכְבֵירָא לֵיהּ דְּכָל שֶׁהַבְּכוֹר אֵינוֹ עָדַיִן בֶּן ל׳ אֵין לְהִתְעַנּוֹת בְּשַׁבָּת, כֵּיוָן שֶׁלֹּא יָצָא מִכְּלַל סַפֵּק נָפֶל, וְכִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ שֶׁיִּהְיֶה יוֹתֵר חִיּוּב עַל הָאָב מִלְּפָרוֹת בְּנוֹ הַבְּכוֹר כו׳, וְחוֹמְרָא דְּאָתָא לִידֵי קֻלָּא הוּא שֶׁמִּתְעַנֶּה בְּנִיסָן וּבְעֶרֶב יוֹם טוֹב לְלֹא חֲזָרָה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבְבֵרְכֵי יוֹסֵף (סק״ז) כָּתַב לְהַלְיץ בְּעַד הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב דְּשַׁאנִי פְּדִיוֹן בְּכוֹר דְּהָכִי אָמַר רַחֲמָנָא כו׳, וְאֵין לָחוּשׁ מִשּׁוּם נִיסָן וְעֶרֶב יוֹם טוֹב, דְּהָכִי נָהוּג מִשּׁוּם פְּרִסּוּמֵי נִסָּא, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּוַדַּאי אֵין רְאָיָה מִבְּכוֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבְּרָכֵי יוֹסֵף, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזֶה דְּרוֹב וְלָדוֹת אֵין נְפָלִים וְלָכֵן יֵשׁ לוֹ לְהִתְעַנּוֹת שֶׁהַתַּעֲנִית יָנֵן בְּעֵדוֹ, וְהוּא זָכָר לְהַצָּלַת בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשִׁבּוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג׳ חֲדָשִׁים (סי׳ טז) כֵּן כָּתַב גַּם כֵּן בְּדִגּוּל מַרְכָּבָה. וְעַיֵּן בְּשֶׁב יַעֲקֹב (ח״א סי׳ כ) בְּהַפְלָגָה תּוֹךְ ג׳ חֳדָשִׁים נִגְפַּר צוּרַת הַוָּלָד, הָבָא אַחֲרָיו בְּכוֹר לְנַחֲלָה וְחַיָּב לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב פֶּסַח כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְּגֵן אַבְרָהָם (ריש הסי׳), עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הֵיטֵב

דִּבְכוֹרִים כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב פֶּסַח, אַף שֶׁהוּא רַק בְּכוֹר מֵאֵם דִּנְמְצָא דְּאֵינוֹ בְּכוֹר לְנַחֲלָה וְלֹא לִפְדְיוֹן, אֲפִלּוּ הָכִי צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת. וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן ט״ז שֶׁכָּתַב דְּהַבֵּן שֶׁנּוֹלַד אַחַר נֶפֶל בֶּן ט׳ חֳי שֶׁפֶת תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים, שַׁאִין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, עַיֵּן שָׁם. גְּדוֹל הַבַּיִת אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁגַּם בָּהֶן הָיְתָה הַמַּכָּה, לֹא מֵחְמְרִינַן כְּלֵי הַאי. טוּר וּמַהֲרִי״ל (הל׳ ערב פסח). כָּתַב בְּשֵׁרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״א) אִם יֵשׁ עֲשָׂרָה בְּכוֹרִים וּמִתְפַּלְּלִים יַחַד, כְּשֶׁמַּחְזִיר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הִתְפַּלָּה יֹאמַר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר ׳עֲנֵנוּ׳ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׳, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ שֶׁיֹּאמַר ׳עֲנֵנוּ׳ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׳, עַיֵּן שָׁם. וּמְגֵן אַבְרָהָם (שם) כָּתַב דְּאֵין נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן, דְּהֲרֵי כְּתַעֲנִית צִבּוּר: (ג) **נְקֵבָה.** וְכָתַב בַּ״ח (ס״א) וְנִכּוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן. אֲבָל בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג כְּרַמ״א שֶׁלֹּא לְהִתְעַנּוֹת נְקֵבָה בְּכוֹרָה: **ב** (ג) **בְּיוֹם חֲמִישִׁי.** וְאִם חָל עֶרֶב פֶּסַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת, מִתְעַנִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וְכָתַב מַהֲרִי״ל בְּתִשְׁבּוֹתֵהּ סִימָן רמ״ט [קנ״ז] דְּתַעֲנִית בְּכוֹרִים צָרִיךְ לְהַשְׁלִים, דְּהֲוֵי תַּעֲנִית צִבּוּר, וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן רמ״ט מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם. וְאִם קָשֶׁה לָהֶם הַתַּעֲנִית בְּיוֹם חֲמִישִׁי כֵּיוָן שֶׁאֵין רַשַּׁאי לִסְעֹד טָרֶם בְּדִיקַת חָמֵץ וְיֵשׁ בְּכוֹרִים שֶׁצְּרִיכִין לִבְדֹּק הַרְבֵּה חֲדָרִים, [וּבְשֶׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (כג. אות א), מִצָּוָה הִיא כְּדֵי שֶׁיִּבְדֹּק יָפָה], יִטְעֹם טְעִימָה בְּעֶלְמָא, אוֹ יְצַוֶּה לְאַחֵר לִבְדֹּק. מַהֲרִי״ל (הל׳ ערב פסח). וְכָתַב מַהַר״ש הַלֵּוִי חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן ג׳, בְּכוֹרִים יְכוֹלִין לֶאֱכֹל עַל סְעֻדַּת בְּרִית מִילָה, וְהַמַּחְמִיר תָּבֹא עָלָיו בְּרָכָה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְכָתַב הַמְּגֵן אַבְרָהָם (ריש הסי׳) וּבְמִדְינָתֵנוּ נָהֲגוּ לְהַחְמִיר. וּבְתְשׁוּבַת חוּט הַשֵּׁנִי סִימָן כ״ה כָּתַב דְּבַעַל בְּרִית וְסַנְדָּק וַאֲבִי הַבֵּן מֻתָּרִים לֶאֱכֹל עַל הַמִּלָּה וְיִקְרְעוּ תַּעֲנִית אַחַר כְּמוֹ בַּעֲשָׂרָה יְמֵי תְּשׁוּבָה אוֹ הַמִּתְעַנִּים שְׁנֵי חֲמִישֵׁי שֵׁנִי, אוֹ יַחֲזִיר חָדָשׁ כָּתַב דְּהַמְסֻקָּל בִּבְכוֹרִים אַף בְּלֹא הַחֲזָרָה בִּסְעוּדַת מִצְוָה לֹא הִפְסִיד, עַיֵּן שָׁם. וְאֵלְיָהוּ זוּטָא (סק״ג) כָּתַב כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה בְּשַׁבָּת בְּנוֹ, מַתָּר לֶאֱכֹל עַל הַמִּילָה אַף אוֹתוֹ שֶׁאֵינוֹ בַּעַל בְּרִית, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (סק״ד): (ד) **הָאֵם.** וּמֹשֶׁה מֹשֶׁה (סי׳ תקסא) וּמַהֲרִי״ל (שם) כָּתְבוּ דְּאֵינָהּ צְרִיכָה לְהִתְעַנּוֹת, וּבְמָקוֹם צַעַר אַף שֶׁאז לֹא הָיְתָה סְעוּדַת מִצְוָה בְּעִיר, מ״מ מִן הַסְּתָם הַתַּעֲנָה עַל דַּעַת הַמִּנְהָג, וְכֵיוָן שֶׁהַמִּנְהָג הוּא שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל עַל סְעוּדַת מִצְוָה, אִם כֵּן נַעֲשֶׂה זֶה הַמִּנְהָג עָלָיו כְּנֶדֶר כֵּיוָן שֶׁהָיָה אז בְּדַעְתּוֹ לְנַהֵג כֵּן לְעוֹלָם, וְהַמַּחְמִיר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אַף עַל פִּי שֶׁתִּקֵּן תַּעֲנִית אַחֵר לְאַחַר הַפֶּסַח (אוֹ יִתְיָרוּ הַנֶּדֶר) ע״י שְׁאֵלָה וְחֲרָטָה.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהִתְעַנּוֹת, (ז) וַאֲפִלּוּ אִם הָיוּ רַק בְּכוֹרִים מֵאֵם וְנִמְצָא דְּאֵינָם בְּכוֹרִים לְנַחֲלָה וְלֹא לִפְדְיוֹן, אֲפִלּוּ הָכִי בְּכוֹר מִקְרֵי. כָּתַב מַהֲרִי״ל (בשו״ת ריש סי׳ קנז) דְּתַעֲנִית בְּכוֹרִים צָרִיךְ לְהַשְׁלִים, (הֵינוּ עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים וּכְדַלְעֵיל סִימָן רמ״ט (ס״ד)), דְּהֲוֵי תַּעֲנִית צִבּוּר. וְנִרְאֶה דְּאִם חָשׁ בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בְּעֵינָיו, (ה) אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת. וְכֵן נִרְאֶה עוֹד דִּבְאָדָם שֶׁהַתַּעֲנִית קָשֶׁה לוֹ וְאַחַר הַתַּעֲנִית אֵין יָכוֹל לֶאֱכֹל רַק דְּבָרִים קַלִּים וּבִשְׁעוּר מֻעָט מְאֹד, וְקָרוֹב הַדָּבָר שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יוּכַל לְקַיֵּם אֲכִילַת מַצָּה וּמָרוֹר וּשְׁתִיַּת אַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּתִקּוּנָם, וּמִכָּל מָקוֹם בָּזֶה וּבָזֶה טוֹב יוֹתֵר (ו) שֶׁיֹּאכַל רַק מִינֵי תַּרְגִּימָא. הַבְּכוֹרִים אוֹמְרִים ׳עֲנֵנוּ׳ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׳ בְּמִנְחָה כְּשֶׁמִּתְעַנִּים. וְאִם עֲשָׂרָה בְּכוֹרִים מִתְפַּלְּלִים בְּיַחַד וְאֶחָד מֵהֶם שָׁלִיחַ צִבּוּר, כְּשֶׁמַּחְזִיר הַתְּפִלָּה יֹאמַר ׳עֲנֵנוּ׳ (ו) בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׳ כְּדִין תַּעֲנִית יָחִיד, וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה טוֹב שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַבְּכוֹר שְׁלִיחַ צִבּוּר כְּשֶׁעֲשָׂרָה בְּכוֹרִים מִתְפַּלְּלִים יַחַד, (ח) כִּי יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין נָכוֹן לְהַזְכִּיר הַתַּעֲנִית בְּצִבּוּר בַּחֲזָרַת הַתְּפִלָּה, כֵּיוָן שֶׁהוּא חֹדֶשׁ נִיסָן: (ג) **שֶׁאֲפִלּוּ נְקֵבָה בְּכוֹרָה.** שֶׁמָּפֵת בְּכוֹרוֹת הָיְתָה גַּם עַלֵּיהֶן, כִּדְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (שמו״ר יח ג): (ד) **וְאֵין הַמִּנְהָג כֵּן.** שֶׁהַתּוֹרָה (ט) לֹא נָתְנָה קְדֻשַּׁת בְּכוֹרוֹת לִנְקֵבָה לְשׁוּם דָּבָר: **ב** (ה) **עֶרֶב פֶּסַח בְּשַׁבָּת.** וְאִם חָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת, (י) יִתְעַנּוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם: (ו) **בְּיוֹם חֲמִישִׁי.** וְלֹא בְּיוֹם שִׁשִּׁי, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ זְמַנּוֹ טוֹב יוֹתֵר לִבְדֹּחוֹת עַל יוֹם חֲמִישִׁי. וְאִם קָשֶׁה לָהֶם הַתַּעֲנִית בְּיוֹם חֲמִישִׁי מִשּׁוּם דְּצָרִיךְ לִבְדֹּק הֶחָמֵץ בַּלַּיְלָה, וְלִפְעָמִים יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה חֲדָרִים לִבְדֹּק וְאֵינוֹ רַשַּׁאי לִסְעֹד קֹדֶם הַבְּדִיקָה, (יא) יִטְעֹם מְעַט קֹדֶם עוֹשִׁין סְעוּדָה: **ג** (יא) **הָאִסְטְנִיס.** פָּרוּשׁ, אִישׁ מֻפְנָק שֶׁאִם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) אַחֲרוֹנִים. וּמִשָּׁעָה דִּבְכוֹרִים מִיקָּרֵי, רַק רַחֲמָנָא פְּטְרִינְהוּ מִפִּדְיוֹן: (ה) עַיֵּן סִימָן תרפ״ו (ס״ב) בַּבֶּהָ״ה: (ו) **שִׁיּוֹצֵא יְדֵי תַּעֲנִית זֶה עַל פִּי שִׁיטַת רַבֵּנוּ יְחִיאֵל מִפָּרִיז בְּמִדְרָשׁוֹ** (תוספת מערכי פסחים לו עמ׳ ד) **עַיֵּן שָׁם:** (ז) שֶׁיְּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״א) וּפְרִי חָדָשׁ וְאֵלְיָהוּ זוּטָא (סק״א): (ח) עוֹלַת שַׁבָּת (סי׳ רכ סק״ב) וּמְגֵן אַבְרָהָם (ריש הסי׳): (ט) הַגָּ״א: **ב** (י) אַחֲרוֹנִים. (יא) אַחֲרוֹנִים. **וְשִׁעוּר הַשְׁעִימָה עַיִן** לְעֵיל סִימָן רל״ב (ס״ג): (יב) מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית חוֹבָה: (יג) אַחֲרוֹנִים: (יד) חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶּר בְּשֵׁם קָרְבַּן נְתַנְאֵל (פ״י סי׳ יט אות ס): (טו) אַחֲרוֹנִים: (טז) **וְכֵן יָכוֹל לֶאֱכֹל שָׁם מִי שֶׁמִּתְעַנֶּה בְּעַד בְּנוֹ הַבְּכוֹר אַף שֶׁאֵינֶנּוּ מִבַּעֲלֵי הַבְּרִית** [אַחֲרוֹנִים]: (יז) כֵּן הֵבִיא בְּתְשׁוּבַת חִוּוֹת יָאִיר סִימָן (ע״א) [ע׳] בְּשֵׁם מַהֲרַשַׁ״ל (ים של שלמה ב״ק פ״ז סי׳ מו):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הָרַב (ס״ד) לֹא חִילֵק בֵּין מִלְאוּ לוֹ לְ׳ יוֹם לְלֹא מִלְאוּ. **ב]** כתב בשו״ע הרב (ס״ח): במקום שאין שם מנהג ידוע, יכולין הבכורות לאכול על סעודת מצוה, ומכל מקום המחמיר תבוא עליו ברכה, אבל במדינות אלו כבר נהגו להחמיר לפיכך מי שרוצה לאכול על סעודת מצוה צריך להתיר לו על ידי שאלה וחרטה, דכיון שהתענה פעם אחת בערב פסח והיה אז בדעתו לנהוג כן לעולם

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah